

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/65

KARAR NO : 1987/74

ÖZET: Sıkıyönetim Komutanlığı emirlerine aykırı davranmak suretiyle 1402 sayılı Yasa'nın 16. maddesini ihlâl suçuna ait davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Tevfik Akbulut ve arkadaşları

O L A Y : 1981 yılı Eylül ve Ekim aylarında sanıkların; Of ilçesi

Çataldere Köyü Kuran Kursu Yaptırma Derneğine para toplamak maksadıyla Otluk Kapı Köyüne gelen kimlikleri belirsiz şahıslarla birlikte köylüden, yetkili mercilerden izin almaksızın makbuz karşılığı para, arpa ve küçükbaş hayvan topladıkları, bu suretle sıkıyönetim komutanlığının bu husustaki TRT'de 29.1.1979 tarihinde yayınlanan 256 sayılı bildirisine muhalefet ettikleri ve böylece izinsiz para toplamak suretiyle sıkıyönetim tedbirlerine muhalefet etmek suçunu işledikleri ileri sürülerek, eylemlerine uyan 1402 sayılı Kanunun 16/1. maddesine göre cezalandırılmaları istemiyle Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Savcılığı'nca düzenlenen 28.3.1983 günlü, 1983/24-52 sayılı iddianame ile haklarında kamu davası açılmıştır.

Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi; 2.11.1983 gününde, 1983/44-160 sayı ile; Kur'an kursu derneklerinin siyasî amaç gütmeyen hayır yapma gayesine yönelik dernekler olduğu, para ve diğer eşyanın bu dernek adına toplandığı sıkıyönetim komutanlığının bildirisinin, THK, Kızılay, ÇEK ve Okul Aile Birliği gibi hayır kurumları hariç bertürlü dernek, kurum ve şahısların makbuz karşılığı veya makbuzsuz para toplamaları ve eşya gibi menfaat temin etmelerinin yasaklandığı şeklinde olduğu, bu duruma göre toplanan paranın hayır kurumuna yapılan para ve eşya toplama faaliyetleri olarak tavsifi gerektiği, bu nedenle sanıklara atılı fiilin yasaklama emrinin dışında kaldığı ve eylemin sıkıyönetim emirlerine aykırı hareket olarak değerlendirilemeyeceği, böyle olunca da olayda 1402 sayılı Kanunun 16/1. maddesinin değil, Cem-i İnanat Nizamnamesinin 1. ve 2. maddeleri delaletiyle TCK.nun 526. maddesinin uygulanmasının gerektiği, anılan maddenin uygulanmasında ise sıkıyönetim mahkemesinin görevli olmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Pasinler Sulh Ceza Mahkemesi; 26.2.1986 gününde, 1984/87-1986/20 sayı ile; sıkıyönetim komutanlığı bildirisinin açık ve kesin olduğu, sanıkların bu bildiriye aykırı olarak makbuzsuz para ve eşya topladıkları, sanıkların suçunun 1402 sayılı Kanunun 16. maddesi kapsamına girdiği, Kur'an kursunun hayır kurumu olmadığı, sıkıyönetim döneminde özellikle 12 Eylül 1980'den sonra Kur'an kurslarına bu tür yardım toplamaların tamamıyla men edildiği kaldığı yardım toplayan kişilerin hepsinin kimliğinin dahi bilinmediği, bu duruma göre sanıkların sıkıyönetim emirlerine aykırı davrandıkları ve 1402 sayılı Kanunun 16. maddesini ihlâl ettikleri,

münhasıran sıkıyönetim suçu olan anılan maddenin ihlâlüne ait davalara, sıkıyönetim mahkemelerinde bakılması gerektiği ileri sürülerek mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Böylece, adlî ve askerî yargı mercilerince verilen, kesinleşen görevsizlik kararları nedeniyle, 2247 sayılı Kanununun 14. maddesine göre olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuş, dosya Pasinler C. Savcılığının 3.6.1987 günlü, 1984/87 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Selahattin Metin'in Başkanlığı'nda, Adnan Hamzaoğulları, Uzel Kızılkılıç, Casim Yılmaz, Yavuz Tahsin Özgen, Önder Ayhan ve Erkan Başeren'in katılmaları ile yaptığı 28.9.1987 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoğlu'nun Askerî Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Suç; 26.12.1978 de sıkıyönetim ilân edilen Erzurum ili Pasinler ilçesinde, sıkıyönetim ilânından sonra 1981 yılı Eylül ve Ekim aylarında işlenmiştir.

İncelenen dosya içeriğine göre sanıkların eylemi, bir Kur'an kursu yaptırma derneğine yardım toplamak maksadıyla köye gelen, kimlikleri belirsiz şahıslarla birlikte köylülerden, yetkili mercilerden izin almaksızın makbuz karşılığı para arpa ve küçükbaş hayvan toplamaktan ibarettir.

Dosyada bulunan Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu bildirisinin 3. maddesinde "THK., Kızılay, ÇEK ve Okul Aile Birliği gibi hayır kurumları hariç hertürlü dernek ve teşekkülün faaliyetlerinin durdurulduğu" aynı bildirisinin 7. maddesinde yine "THK, Kızılay, ÇEK ve Okul Aile Birliği hayır kurumları hariç hertürlü dernek, kurum ve şahısların makbuz karşılığı ve makbuzsuz olarak para toplamaları ve eşya gibi menfaat temin etmeleri yasaklanmıştır." hükümlerini taşımakta, anılan bildiri TRT. tarafından haber bültenlerinde yöre hakkına duyurulmuş bulunmaktadır.

Sıkıyönetim Komutanlığının 1402 sayılı Kanununun 3. maddesinden aldıkları yetkiye istinaden yayınladıkları bildirilere aykırı davranışın, 1402 sayılı Kanununun 16/1. maddesindeki suçu oluşturacağı ve bu suçun ise münhasıran sıkıyönetim suçu olarak sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görevine gireceği kuşkusuzdur.

Hernekadar, anılan bildiride "THK, Kızılay-ÇEK ve Okul Aile Birlikleri gibi hayır kurumları hariç" denilmek suretiyle; Kur'an kurslarının da hayır kurumu olarak mütelaa edilmesi suretiyle anılan bildiri kapsamı dışında kaldığı düşünülebilirse de; bildirinin içeriği, amacı ve bildiride hariç tutulan derneklerin statüleri sosyal ve yardımlaşma yönleri ağır basan dernekler olması karşısında Kur'an kurslarının anılan dernekler gibi hayır kurumları olarak kabulü mümkün görülmemektedir.

Öte yandan anılan bildirinin 3. maddesi ile Kızılay, ÇEK ve Okul Aile Birlikleri gibi hayır kurumları hariç diğer derneklerin faaliyetleri durdurulmuş ancak sanıkların yardım yaptıkları Kur'an kursu derneği para toplamak suretiyle faaliyetine devam etmiş ve anılan bildirinin 3. maddesine de aykırı davranılmıştır. Zira faaliyeti durdurulmayan ve bildiri kapsamında bulunmayan dernekler; faaliyetlerinde sıkıyönetim komutanlığınca yarar görülen, sosyal içerikli kamuya yararlı derneklerdir.

Kur'an kursu derneğinin ise, geniş ölçüde sosyal içerikli, faaliyeti tüm kamunun yararına olan bir dernek olmadığı, mahalli ihtiyaçları gidermek amacı ile kurulan bir dernek olduğu bu yönüyle de anılan bildirinin 2. maddesi kapsamı dışında kaldığı açıktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; sanıkların eylemlerinin niteliğine, sıkıyönetim komutanlığı bildirisinin açık hükmüne ve 1402 sayılı Yasa'nın 16. maddesinin açık olan metnine göre, sanıklara atılı suç izinsiz para toplamak suretiyle sıkıyönetim tedbirlerine muhalefet etme şeklinde görülen bir sıkıyönetim suçudur. Bu suça bakma görevi ise 1402 sayılı Kanunu'nun 16. maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir.

Bu itibarla davada Askerî Yargı yeri görevli bulunduğu Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi'nin 2.11.1983 günlü, 1983/44-160 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askerî Mahkemesi'nin 2.11.1983 günlü, 1983/44-160 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 28.9.1983 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selahattin Metin

Üye
Adnan Hamzaoğulları

Üye
Uzel Kızılkılıç

Üye
Casim Yılmaz

Üye
Y. Tahsin Özen

Üye
Önder Ayhan

Üye
Erkan Başeren

1/9

Bu kararın Resmi gazete'de yayımı uygulanır.

Başkan